

Tsunami nebo cunami? Přírodní katastrofa!

Nevím přesně už kde, ale v některých českých novinách se autor sloupku zamýšlel nad tím, zda ve spisovné češtině je správně „tsunami“ nebo „cunami“. Zdálo se mi to poněkud absurdní téma, bylo mi vlastně úplně jedno, jak se to píše, spíše jsem si představoval hrůzu, kterou museli prožít obyvatelé a návštěvníci dvanácti států, jejichž pobřeží zasáhla přílivová vlna, která s sebou přinesla smrt a zanechala zkázu. Teprve nyní, když píši tyto řádky, si uvědomuji, že jsem úvahu odborníka na naši mateřštinu měl číst pozorněji, abych teď netápal, co je vlastně správně.

Ať tak, či onak, vánoční svátky uplynulého roku byly poznamenány obrovskou přírodní katastrofou, při které zahynulo na 300 000 lidí. Přílivové vlny vyvolané zemětřesením zpusťily rozsáhlé území, zničena byla veškerá infrastruktura. První odhady škod hovořily o 10 miliardách USD. Sdělovací prostředky přinášely množství zpráv z postižených oblastí, ze kterých si člověk mohl udělat představu o situaci. Objevily se však i články o příčinách tsunami, noviny otiskly i různé pseudovědecké články o zrychlené rotaci Země, vychýlení zemské osy, posunu severního pólu apod. Překvapilo mě, jak jsme najednou chytří a vzdělaní.

Často se objevovala i logická otázka, zda se dalo něco dělat, zda nebylo možno obyvatelstvo postižených oblastí varovat. Ze zpráv, které jsem četl, vyplynulo, že ačkoliv seizmologové už pár minut po otřesech u Sumatry věděli, že došlo k silnému zemětřesení, tak obrovskou vlnu nepředpokládal nikdo. Přesto ti informovaní zasílali varování po celém světě, ale do příslušných oblastí se tolik potřebná výstraha nedostala. Chyběla infrastruktura, chyběl systém, který by dokázal předat příslušnou zprávu na krásné pláži. A nejen to. Thajské úřady dokonce prý přiznaly, že o blížící se vlně věděly, ale nic neudělaly, neboť se bály o turistický ruch. Nejen neznalost, ale také nezodpovědnost se zúčastnila díla zkázy.

Chtěl bych kritizovat nezodpovědnost, nemohu však kritizovat neznalost. Zjišťuji, že sám toho vím málo o Zemi, přitom

Petr Seidl

zeměpis patřil ve škole mezi mé oblíbené předměty. Navíc geografické informační systémy vycházejí z geografie a zároveň jí poskytují nástroj pro hlubší a systematický výzkum. Měl bych toho asi o naší Zemi vědět více. Jak už se stalo dobrým zvykem, když Zemi postihne přírodní či jiná katastrofa, ESRI nabídne okamžitě svou pomoc. I tentokrát ESRI aktivně podpořila státní úřady a organizace pomáhající při katastrofě v jihovýchodní Asii.

Ptal jsem se sám sebe, jaký smysl měla pomoc ESRI, spočívající v poskytnutí software, „key-kódů“ po dobu 24 hodin denně, technické podpoře apod. Každý den včetně víkendů. Říkal jsem si, zda to vše nebylo pozdě. Teprve zpráva OSN, že zahájila největší humanitární akci ve svých dějinách, mi dala na moji otázku odpověď. Komentátoři totiž nezapomněli podotknout, že se jedná o technicky a logisticky tak náročnou akci, že ji dnes díky svému materiálnímu a technologickému vybavení jsou schopny zorganizovat prakticky jen USA. A úspěšné naplánování a zvládnutí akce bez map a GIS si nelze představit. Uplatní se zejména při úlohách řešících určování polohy, stanovování priorit pro opravy infrastruktury a také při zjišťování ztrát.

Je mi sice trochu líto, že GIS slouží až při odstraňování následků přírodních katastrof a při organizování pomoci přeživším, ale i to je dost pádný důvod k tomu, abychom věnovali síly na další rozvoj technologie GIS, tvorbě geografických dat a jejich využití v záchranných systémech.

O Zemi toho víme stále málo. Máme sice dnes k dispozici zajímavé, mnohdy důmyslné a užitečné technologie, ale je více než patrné, že s přírodou prohráváme. A nebude to jen tím, že příroda se chová podle svých vlastních pravidel, která zatím známe jen z malé části. Bude to také tím, že naše chování má občas tak daleko k harmonickému soužití s přírodou, že spíše připomíná soupeření. A bojovat s tak silným soupeřem se nemůže vyplatit. Alespoň to bychom už mohli vědět.